

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

En rejsebog om Europas sproglige mindretal

 Af [Peter Bakker](#) 26. august 2011 • I kategorien [Sprogpolitik](#)
Rùm hart, klaar kiming!

[Helena Drysdale](#) rejste rundt i Europa i 1995-1996 med sin mand og deres to små børn. De rejste gennem Europa i en camper for at besøge og finde ud af mere om en hel række sproglige mindretal. Hun skrev en bog om det – og det var nok også et af formålene med deres rejse.

Det er i år er 15 år siden hun foretog rejsen, 10 år siden bogen udkom, 5 år siden den blev oversat til nederlandsk, 50 dage siden jeg købte bogen og 10 timer siden at jeg læste den færdig. Alt sammen grund nok til at skrive om den netop nu.

Bogen hedder i originaludgaven [Mother Tongues. Travels through Tribal Europe](#), og så vidt jeg er ved er der ikke andre oversættelser end den nederlandske (en udmærket oversættelse i øvrigt, af Peter Diderich). Bogen kan læses som en rejsefortælling om en ung familie med to døtre, som en informativ bog om europæiske mindretal og som en slags bog om en almindelig børnefamilie, og deres overlevelsen i hverdagen. Man lærer dem lidt at kende, især børnene, mens manden Richard forbliver lidt af en skabelon, og chauffør.

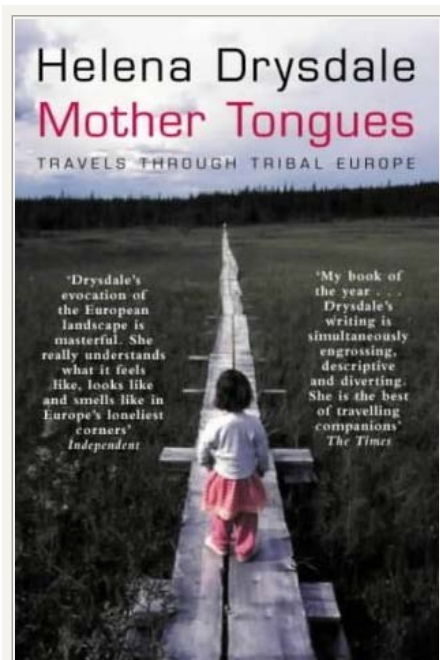
De ville så vide hvordan det stod til med de forskellige sproglige minoriteter, og rejsen tager dem fra Saamiland til Sardinien og fra Makedonien til Bretagne.

I hvert tilfælde får man historiske og politiske oplysninger om disse mindretal, både fra bøger hun har læst om området, og fra talspersoner hun møder på rejsen – nærkontakt, kan man sige. Nogle af dem hun er i kontakt med, er folk de møder tilfældigt: en vært i en restaurant, en musiker på gaden, mens andre er aktivister, eksperter, forfattere, akademikere, kunstnere, musikere, som de kender af navn og opsøger for at tale med.

Nogle gange er de meget velkomne, andre steder føler de sig som uønskede observatører.

I bogen ser vi et europakort med rejsen og en del sproglige mindretal markeret på. Det er så nødvendigvis kun regionale mindretal, og ikke dem der bor spredt i flere områder, eller ikke-regional minoritetsprog som romani (sigøjnersprog) og jiddish. Hun har besøgt følgende sprogminoriteter:

- Samisk (uralsk sprog, i Finland og Norge)
- Ålandsøerne (fuldstændigt svensktalende autonom del af Finland)
- Occitansk (troubadourernes sprog i Sydfrankrig)
- Elsass (tysk/elsassisktalende del af Nordøstfrankrig)
- Frisisk (Nederlandene, Tyskland, Danmark (?))
- Flamsk og wallonsk i Belgien
- Baskisk (i to stater, Frankrig og Spanien)
- Katalonien (i to stater – de besøger ikke Andorra)
- Korsikansk (Frankrig, men sproget er tættere på italiensk end fransk)
- Sardinien (Italien, sproget er ikke italiensk)
- Makedonsk (et slavisk sprog i Grækenland og Makedonien, ligner bulgarsk)
- Tysk (Sydtirol i Norditalien)
- Bretonsk (et keltisk sprog i Vestfrankrig).

Mother Tongues. Travels through Tribal Europe (Picador, London 2002),

Et udsnit af Drysdales rejse

Sprogets politiske status, dets prestige hos lokalbefolkningen, sprogbrug i praksis og vitalitet varierer enormt. De fleste mindretal i Frankrig, for eksempel, synes mest at tale fransk med hinanden – og det gælder selv aktivisterne. I nogle områder er det som om de mest begejstrede for sprogbevaring faktisk er folk udefra.

Seneste sprognyheder

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker små børns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk
4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Sprogpolitik'

Den belgiske sprogrænse – en gordisk knude
 Finsk-ugrisk identitet
 Svensk kamp mod engelsk sprogimperialisme
 Eskimoisk i Fjernøsten

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
 Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish
 Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet
 Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
 Monica Scheuer til Jødiske efternavne
 jane til Jødiske efternavne
 InglÉS til Sprogene i Mozambique
 Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?
 Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?
 Henrik Klindt-Jensen til Ded borrihjolmska måled

Artikler om

Friserne (Kort: Grænseforeningen)

Nordfrisisk

Der er for mange oplysninger at bruge krudt på her. Jeg udvælger det frisiske mindretal fordi der er en dansk forbindelse. I mange, også moderne, publikationer, kan man læse at nordfrisisk tales i Tyskland og Danmark. Det tales i virkeligheden kun som indfødt mindretalsprog i Tyskland – kun da Sydslesvig var dansk, taltes der frisisk i Danmark. Men mange af dem der taler frisisk i Nordtyskland er lidt som de fleste mennesker på jorden: de taler mere end ét sprog. Mange i de frisiske områder taler nemlig ikke kun frisisk, men også tysk, plattysk og dansk – som det vel er den naturlige situation over størstedelen af jordkloden.

Drysdale besøger Rømø – mest for at holde ferie – og der finder de ingen der taler frisisk. Deres værter,

Ulla og Eigil Højdal, huskede at have hørt frisisk for lang tid siden på øen. Man har i to århundreder forudsagt at sproget snart vil uddø. Ifølge bogen er der 9000 der taler nordfrisisk og 2000 østfrisisk, men de rigtige tal er nok tættere på dem der er givet af Ocke-Schwen Bohn, en århusiansk professor der er interesseret i [feringfrisisk](#) fra Föhr: 7000 nordfrisisk, 200 østfrisisk.

Drysdale giver en historisk oversigt over friserne og deres helte, og hun nævner nogle af de ældste frisiske tekster, fra 1400-tallet. Hun citerer sange og viser at frisisk ordforråd er temmelig tæt på engelsk (sheep = skiep, smoke = smoke, Wednesday = woansdie). De besøger den [dansk-frisiske skole i Risum](#), hvor de møder underviseren [Jörgen Hahn](#). Man oplever ingen diskrimination, men dengang var vejskilte på frisisk stadig forbudt.

Og så rejser de videre sydpå.

Jeg synes at bogen er interessant og informativ. Men jeg råder folk til at undgå damen, for hun skriver om personer med deres rigtige navn. Og hun skriver nogle gange temmelig direkte om deres dårlige vaner eller fysiske egenskaber.

De nordfrisiske ord øverst i artiklen betyder forresten "stort hjerte, vid horisont!".

*Peter Bakker, lektor
Afdelingen for Lingvistik, Aarhus Universitet*

Læs også:

- [Europas små sprogs Melodi Grand Prix 2010](#) Liet 2010's plakat på bretonsk I morgen aften, lørdag den 27. afholdes det syvende 'alternative' europæiske Melodi Grand Prix i An Oriant i Breizh, eller på fransk, og dermed dansk...
- [Melodi Grand Prix: Stem på et sprog i aften](#) SomBy fra Finland er dette års samiske deltager i Liet. De ligner et jøkkor, men det er et rockband. I aften, lørdag den 31. oktober, afholdes det sjette 'alternative' europæiske...
- [Rumæniens tyske mindretal](#) Herta Müller modtager Nobels litteraturpris i Stockholm i dag. (Foto: Wikimedia) Herta Müller Herta Müller blev født i 1953 i det vestlige Rumænien som del af en dengang forfulgt minoritet...
- [Roma – Europas statsløse folk](#) Europas romanier (Kort: Wikimedia) Roma og Sinti – eller sigøjnerne, som vi traditionelt kalder dem – er et gammelt folk med et sprog af den indiske gruppe, romani, og efter...

Tagget med: anmeldelse, Europa, frisisk, mindretal, nordfrisisk, rejse, Sprogpolitik

1 kommentar

Bjørn A. Bojesen

29. august 2011 • 18:50

Sjovt at ordet "kiming" også findes på frisisk.

Det er for mig et af de smukkeste ord på dansk; det forekommer stadig hist og pist, mest i skønlitteratur, som et alternativ til 'horisont' eller 'himmelrand'.

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark **Dansk** Dialekter engelsk esperanto Formidling fransk identitet konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk **Ord** ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion romanske sprog russisk Sjøv skriftsprog sprogdød Sproggeografi sprogkort **Sprogpolitik** sprogteknologi svensk truede sprog tv tyrkisk tysk **Udtale** Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognævn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordned. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ø (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	
september 2009	
august 2009	
juli 2009	
juni 2009	

Hjemmeside

maj 2009

april 2009

marts 2009

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.